

Un Plan de Igualdade nun centro educativo é un instrumento necesario

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932

Páx. 36-38

Marian Moreno Llaneza

Sindicatu Unitariu y Autónomu de
Trabayadores de la Enseñanza d'Asturies
(SUATEA)

mantoniaml@gmail.com

En moitos Centros Educativos podemos atopar accións puntuais que traballan a igualdade nas aulas. Case sempre son actividades que unha parte do profesorado fai de xeito voluntarista porque cre realmente que é necesario facer prevención das violencias machistas desde o traballo contra o sexismo, mesmo nas primeiras idades das nenas e dos nenos.

O problema adoita xurdir cando se queren coordinar todas esas accións para que o Centro Educativo teña unha identidade coeducadora que permita á igualdade ser realmente transversal e que afecte a toda a Co-

munidade Educativa. Para iso, é imprescindible ter un Plan de Igualdade que coordine, fomente, axude e enmarque a coeducación.

O Plan de Igualdade é soamente un documento, pero un documento moi importante que sustenta a estrutura do obxectivo de dar resposta ás leis de obrigado cumprimento que se refiren á educación para a igualdade e para o respecto ás diversidades sexuais, polo que afecta a todos os estamentos da Comunidade Educativa e a todas as materias e espazos do centro.

É certo que se pode facer coeducación sen un Plan de Igualdade, pero corremos o risco de que cada acción se vexa como algo puntual, sen relación con todo o Centro Educativo, como algo que se realiza en días conmemorativos, ou para cubrir o expediente.

Sen Plan de Igualdade, o profesorado que coeduca quédase invisibilizado en todas as dinámicas do centro, perden importancia as súas accións, malia que teñan como base, non só a vontade de levar a igualdade á aula, senón unha formación rigorosa e unha sistematización que será moito máis profunda e xeneralizada se se enmarca nun Plan de Igualdade.

EN QUE CONSISTE ESTE DOCUMENTO?

Como todo documento de planificación da acción educativa, o Plan de Igualdade debe ter unha estrutura clara, non debe ser un escrito inmenso, senón que ten que cumprir de xeito sinxelo o obxectivo para o que se elabora: coordinar as accións de igualdade no Centro Educativo, potenciar os puntos fortes do centro respecto á igualdade e mellorar as carencias que se presenten.

Para iso, unha proposta de estrutura sería:

1. INTRODUCCIÓN, é dicir, de onde partimos e cal é a nosa realidade social e educativa? Neste apartado é importante presentar tanto a base teórica que xustifica a necesidade dunha intervención coeducadora a nivel xeral, como unha análise dos datos do contexto do centro. A realidade sociocultural do alumnado, xunto coa traxectoria coeducativa do centro servirán para fixarse obxectivos realistas que camiñen na dirección fixada no marco teórico de referencia.

2. OBXECTIVOS, é dicir, que queremos conseguir? Axuda moito que os obxectivos sexan

claros e reais, isto é, que se poidan levar a cabo e que, ademais, podamos realmente avaliar a súa consecución. Cómpre, xaora, diferenciar entre obxectivos xerais e específicos, de xeito que os primeiros orienten a escolloa dos segundos. Así, a formación do profesorado, a democratización do emprego de espazos comúns, a introdución dunha xenealoxía feminina nos currículos... son liñas mestras que se deben implementar mediante sucesivas intervencións concretas.

3. CONTIDOS, é dicir, que temas serán os centrais no noso Plan de Igualdade? Pode servir como exemplo a seguinte lixte de posibles temas:

- Uso non sexista da linguaxe, tanto na escrita como na oralidade.
- Visibilización das mulleres ao longo da historia.
- Loita contra os estereotipos de xénero.
- Educación afectiva e sexual en igualdade, coñecemento e respecto cara a diversidade sexual, loita contra a *diversifobia*.
- Prevención da violencia machista, traballando desde todas as áreas e materias para transmitir o *bo trato* fronte ao *maltrato*.

4. RECURSOS, é dicir, con que medios se conta? É importante que se analicen os Recursos Humanos - apoio do equipo directivo, profesorado con formación e implicación previa... -, Recursos Materias e Tecnolóxicos - bibliografía, filmografía, aula creativa... - e os Recursos Organizativos e Funcionais - horas de coordinación, axudas externas ou asesoramento, etc -.

5. METODOLOXÍA, é dicir, como nos imos organizar? Debemos decantarnos por unha metodoloxía participativa e activa, onde o alumnado sexa o protagonista do seu proceso de aprendizaxe, e que implique a

todos os departamentos didácticos e todas as materias. Cómpre promover tamén a participación das familias e ter en conta a atención á diversidade.

6. TEMPORALIZACIÓN, é dicir, cando imos realizar cada unha das nosas actuacións? Desta forma teríamos unha folla de ruta que seguir, evitando perderse polo camiño.

7. AVALIACIÓN: será necesario comezar por unha diagnose da situación no noso Centro Educativo e na nosa contorna (avaliación inicial) e proseguir con unha avaliación formativa (de proceso) e avaliación final (de resultados). Contará cunha serie de instrumentos que axuden a tirar conclusións: observacións, cuestionarios entre o profesorado, alumnado e familias, recollida de datos cuantitativos de participación, etc. Unha ferramenta de avaliación, e ata de diagnóstico, moi interesante é o DAFO e o CAME.

POR ONDE COMEZAMOS?

Para poder planificar o que faremos no futuro de xeito coordinado, fará falla, en principio, saber o que xa se está a facer. Para iso, deberíamos dedicar un tempo a realizar o diagnóstico da coeducación na actualidade no noso Centro Educativo. O importante de realizar o diagnóstico é que as accións que observamos sévennos tamén para ver as carencias e puntos fortes, sendo así a base para o Plan de Igualdade. Algunhas cuestións a estudar para o diagnóstico da coeducación no noso centro educativo serían:

- Uso non sexista da linguaxe.
- Conmemoracións de días puntuais.
- Accións concretas. En moitos centros prodúcense actuacións concretas de persoas, ben individualmente ou ben en pequeno grupo.

dade de todas as persoas que participan nel, apelando non só ao espírito crítico para analizar a desigualdade na sociedade, senón dotando de ferramentas para identificar e superar o propio sexismo interiorizado. Debe ser, xa que logo, unha ferramenta para facer da escola unha fonte de liberdade.■

- **Materiais e libros de texto.** É importante analizar se os libros de texto, os materiais, as unidades didácticas, os textos, as exemplificacións ou as ilustracións transmiten igualdade ou, pola contra, fomentan estereotipos e roles de xénero.

- **Acción titorial e orientación académica e profesional.** Hai aspectos que sempre deben aparecer se a acción titorial ten perspectiva de xénero e serán esas cuestións a base desta análise ou estudo:

- Corresponsabilidade e reparto igualitario do labor doméstico entre varóns e mulleres.

- Centralidade no emprego.

- Actitude crítica ante os estereotipos que levan á discriminación.

- **O equipo directivo.** O equipo directivo é quen ostenta a representación do centro, tanto a nivel interno, como sobre todo a nivel externo. É a imaxe de toda esa Comunidade Educativa ante a administración, ante a poboación e ante as familias. Por iso, é moi importante o apoio e a implicación do equipo directivo na educación para a igualdade.

- **Plan de convivencia.** Debería incluír actuacións referidas á construción da masculinidade e

a feminidade no noso alumnado, os estereotipos e prexuízos de xénero que sustentan a súa ideoloxía de vida, as discriminacións por razón de sexo e diversidade sexual que se poden producir no centro.

- **Espazos.** Tamén é importante o uso que se fai de patios, pavillóns de deportes, espazos de convivencia e aulas, por parte de alumnos e alumnas.

- **Educación afectivo-sexual** que responda a unhas relacións igualitarias e equitativas.

- **Formación do profesorado.** Unha das cuestións a analizar no noso centro é o nivel de formación en igualdade co que conta o profesorado.

Cómpre lembrar que o Plan de Igualdade non é un fin en si mesmo. En realidade é o principio dunha acción xeral coeducativa que dote o noso centro dunha identidade baseada na igualdade e no respecto ás diversidades sexuais, unha identidade democrática, propia da cidadanía do século XXI e unha identidade igualitaria que cumpra as leis que enmarcan a educación para a igualdade.

Xaora, a posta en marcha dun Plan de Igualdade debe contribuir a transformar a subxectivi-

- I Plan de actuacións para a Igualdade nos centros educativos de Galicia 2016-2020. Consultado en: http://igualdade.xunta.gal/sites/default/files/files/documentos/plan_igualdade_20160905_def.pdf

- Protocolo educativo para garantir a igualdade, a non discriminación e a liberdade de identidade de xénero. Consultado en: http://www.edu.xunta.gal/portal/sites/web/files/identidade_de_xenero_caderno_1.pdf

- Decreto legislativo 2/2015, do 12 de febreiro, polo que se aproba o texto das disposicións legais da CCAA de Galicia en materia de igualdade. https://www.xunta.gal/dog/Publicados/2016/20160217/AnuncioG0244-110216-0005_gl.html

- Instrución do 6 de setembro de 2019 para a elaboración do plan de igualdade nos centros educativos da Comunidade Autónoma de Galiza.